

JAARVERSLAG DE APPEL ARTS CENTRE

03	INLEIDING
04	TENTOONSTELLINGEN
08	NEVENACTIVITEITEN
11	PUBLICATIES & BOEKPRESENTATIES
12	CURATORIAL PROGRAMME & GALLERIST PROGRAMME
13	BIBLIOTHEEK, ARCHIEF & KUNSTCOLLECTIE
13	ALLIANTIES
14	BESTUUR & MEDEWERKERS
15	SUMMARY

Het jaar 2011 was een transitiejaar voor de Appel arts centre. In 2010 betrok de instelling de Jongensschool in de Jacob van Campenstraat, en opende hier tijdelijk haar expositieruimten – om zich vervolgens in het voorjaar van 2012 definitief op de Prins Hendrikkade 142 in Amsterdam te vestigen. Hiermee wordt een jarenlange zoektocht naar een nieuwe locatie en een semi-zwervend bestaan over de stad afgesloten, en kan de organisatie met nieuw elan haar reputatie als brandpunt van de onderzoekende beeldende kunsten bestendigen.

In 2011 werd voluit en zichtbaar ingezet op een gevarieerd en prikkelend publieksprogramma; daarnaast werd achter de coulissen hard gewerkt aan de verbouwing en inrichting van het historische pand aan de Prins Hendrikkade. Door de inzet van velen, waaronder die van architectenbureau denieuwegeneratie, Gemeente Amsterdam (DMO) en niet in de laatste plaats directie en medewerkers van de Appel zelf, is dit proces bijzonder vlot verlopen binnen de vooraf vastgestelde kaders van planning en budgetten. Begin januari 2012 zijn de kantoren die tijdelijk waren gesitueerd op het Damrak verhuisd, waarna de Appel op de Prins

Hendrikkade op 23 mei 2012 officieel en koninklijk is geopend.

Het programma zette in het derde jaar van de cultuurnotaperiode 2009-2012 de artistieke lijnen van de twee voorgaande jaren voort. Met maar liefst 64 activiteiten, waarvan zes tentoonstellingen, blijft de Appel een gedreven gids en promotor van eigentijdse, onderzoekende beeldende kunst. Het geëngageerde programma sloot op diverse wijzen aan op de maatschappelijke werkelijkheid en actualiteit. Hierbij is blijvend appèl gedaan op de esthetische beleving; vorm is minstens zo belangrijk als inhoud en boodschap.

De expositie *Dough Cheese Squeeze and Tropical Breeze* van kunstenaar Mika Rottenberg met haar uitbundige vormtaal waarbij de films Rottenbergs kijk verhaalden op productieprocessen en vrouwelijke personages, en de journalistieke documentaire *Spectres* over Belgisch Kongo van Sven Augustijnen – zijn twee uitersten binnen eenzelfde gamma. Hiertussen figureerde de enthousiast ontvangen expositie *Iedereen kan alles!?* *Genie zonder talent*. Deze tentoonstelling bleek qua thematiek aantrekkelijk voor een breder publiek; historisch werk van

onder meer de Cobragroep werd in de vraagstelling verbonden met werk van amateurs en professionals. Deze expositie werd door een tweetal recensenten van kwaliteitskranten tot de favoriete beeldende kunst expositie van 2011 verkozen!

In 2011 heeft de organisatie een visie ontwikkeld op het marketingbeleid en haar doelgroepen geconcretiseerd. Een van de bevindingen is dat in de nieuwe planperiode een stringente scheiding wordt doorgevoerd tussen enerzijds het Publieksprogramma en anderzijds het Kennisprogramma. De Appel heeft in 2011 een voorschot genomen op een toekomstig actief te voeren educatiebeleid, en is een meerjarenalliantie aangegaan met stichting Discussiëren Kun Je Leren die een lesprogramma ontwikkelde bij de expositie *Iedereen kan alles!?* *Genie zonder talent*. Ook in 2011 is de bedrijfsvoering verder geoptimaliseerd en geprofessionaliseerd, waarbij de inzet van middelen versus een effectieve en efficiënte verwezenlijking van programmering en publieksbereik centraal staat.

De Appel arts centre heeft als kernactiviteit het presenteren van actuele beeldende kunst. In 2011 vonden deze activiteiten – drie solotentoonstellingen, één kunstenaarsproject en twee groepstentoonstellingen – plaats in de tijdelijke tentoonstellingsruimte die de Appel arts centre sinds februari 2010 betreft: de Appel arts centre Jongensschool, een voormalig schoolgebouw in de Pijp op de Eerste Jacob van Campenstraat 59.

Valérie Mannaerts (*1974)
Diamond Dancer
18 december 2010 - 28 februari 2011
1268 bezoekers

2011 Begon met de eerste solotentoonstelling van de Belgische kunstenaar Valérie Mannaerts in Nederland, met nieuwe installaties van sculpturen, objecten, papieren werk en fotografie. Gebruikmakend van verschillende materialen als hout, textiel, brons en karton, creëerde Mannaerts sculpturen met een twee- en driedimensionale kwaliteit: zo was een kast niet alleen een houten object, maar ook een object met een tekening van een kastlade. Een opstelling van rekwisieten was tegelijk een getekende schets voor een decor. *Diamond Dancer* vormde een tweeluik met de tentoonstelling *Blood Flow*

in Extra City Antwerpen die Mannaerts in 2010 maakte. Beide tentoonstellingen vormden de basis voor een gezamenlijke publicatie van Extra City en de Appel arts centre, *An Exhibition — Another Exhibition*, de eerste monografie van Valérie Mannaerts, uitgegeven door Sternberg Press (Berlijn, New York).

Mika Rottenberg (*1976)
Dough Cheese Squeeze and Tropical Breeze
 12 maart - 8 mei
 2111 bezoekers

Marc Oosting (*1975)
 MCMLXXV
 12 maart - 10 april

Met deze tentoonstelling werd het kleurrijke, bizarre en desalniettemin sociaal-politiek geëngageerde werk van de Israëliisch-Argentijns-Amerikaanse kunstenaar Mika Rottenberg in Nederland geïntroduceerd. In haar films staan productieprocessen en vrouwelijke personages centraal die hun lichaam vrijwillig als productiemachine exploiteren in surrealistisch aandoende ensceneringen. Op een humoristische manier worden politieke en sociale issues zoals vrouwelijke zelfbeschikking, de idealisering van het stereotype lichaam en de positie van arbeiders voor het voetlicht gebracht.

De films werden gepresenteerd in complexe installaties met reconstructies van filmdecors die speciaal voor de Appel arts centre herdacht en opgebouwd werden. Samen met de New Yorkse uitgever Gregory R. Miller and Co, Nicole Klagsbrun Gallery en het Leuvens M Museum werd de eerste monografie ter gelegenheid van deze tentoonstelling gecoproduceerd. De tentoonstelling reisde verder naar Museum M in Leuven, België (3 november 2011 - 26 februari 2012) en naar de Nottingham Contemporary Art Gallery (5 mei - 1 juli 2012).

www.deappel.nl/exhibitions/e/715/

Kunstenaar Marc Oosting turnde de bookshop van de Appel arts centre Jongensschool tijdelijk om tot projectruimte. Hier stelde Oosting zes advertenties tentoon die hij over een periode van een jaar verspreid – in 2010 – had laten plaatsen in elk nummer van kunstvakblad *Metropolis M*. Op deze manier waren anoniem en ‘onopgemerkt’ pagina-grote geabstraheerde tekens van zijn hand in het tijdschrift verschenen. In de Appel arts centre werd de sequentie van zes tekens als één werk in een geheel gepresenteerd.

www.deappel.nl/exhibitions/e/724/

**Groepstentoonstelling samengesteld door
participanten van het Curatorial Programme**

Fluiten in het Donker

21 mei – 16 juni

1492 bezoekers

**Groepstentoonstelling samengesteld
door Ann Demeester**

Iedereen kan alles!? Genie zonder talent

16 juli - 2 oktober

2837 bezoekers

Naar aanleiding van de collectieve angst en paranoia die sinds de aanslag op 9/11 de westerse samenleving domineert en die sinds de moord op Theo van Gogh Nederland kenmerkt, stelden de deelnemers van het CP (Marie Frampier, Natasha Ginwala, Jacob Karczynski, Javier Villa, Rieke Vos en Vivian Zihel) een tentoonstelling samen. Met werk en bijdragen van Absalon, Samuel Beckett, Pierre Bismuth, Maze de Boer, Tania Bruguera, Jasper Coppes, León Ferrari, Sara van der Heide, Jenny Holzer, Geert Jan Jansen, Luciana Lamothe en Monika Sosnowska werd een labyrintisch parcours gecreëerd waarin

bezoekers telkens weer aan het denken werden gezet op welk niveau naar objecten gekeken kan worden. Voor deze tentoonstelling stelden de deelnemers een publicatie samen getiteld *Fluiten in het Donker* die met een verhalenverteller als gids de tentoonstellingsproblematiek van de curator bespiegelde. Op 2 oktober werd deze publicatie bediscussieerd tijdens een boeklaunch.

www.deappel.nl/exhibitions/e/727/

Met werk van bekende kunstenaars als Karel Appel, Leon Spillaert, Robert Filliou en jonge kunstenaars als Jakup Ferri, Andrea Božic, Beatrice Gibson, Constant Dullaart, Beatrice Gibson, Laura Grabstiene, Ane Hjort Guttu, Annabel Howland, Alan Kane, Tomasz Kowalski, Suzy Lake, Pantelis Makkas, Sylvia Sleigh, Praneet Soi, Helene Sommer, Piotr Uklanski, Adriaan de Villiers en Nina Yuen ging curator Ann Demeester in op de actuele maatschappelijke discussie over de grensgebieden tussen amateurisme en professionalisme. De tentoonstelling werd parallel aan de ZomerExpo in het GEM Den Haag

geprogrammeerd, aangezien deze dezelfde thematiek op een andere manier belichtte. Kunstenaars als Joseph Beuys en Robert Filliou werden in de jaren '70 bekend met hun 'erweiteren Kunstbegriff'. Beuys beweerde dat 'iedereen kunstenaar was' en Filliou deed in het kader van zijn project *La République Géniale* (Stedelijk Museum, Amsterdam, 1971) een aantal tegenstrijdige uitspraken over het genie dat in ieder mens huist maar dat we verwaarlozen doordat we ons richten op het ontwikkelen van onze talenten. Anno nu wordt op een andere manier gekeken naar de verhouding tussen begrippen als 'genie en

Sven Augustijnen (*1970)

Spectres

15 oktober – 4 maart 2012

1769 bezoekers

talent', 'kunst en creativiteit', 'kennis en kunde'. Aan de hand van een breed scala aan hedendaagse en historische kunstpraktijken werd in deze tentoonstelling op associatieve wijze verkend wat de noties 'amateur' en 'professional', 'leek' en 'specialist' vandaag de dag kunnen betekenen gezien vanuit het veld van de actuele beeldende kunst. Iedereen kan kijken, niet iedereen kan maken, was een van de leidraden. De tentoonstelling werd begeleid door een website: www.iedereenkanalles.blogspot.com.

www.deappel.nl/exhibitions/e/735/

Centraal in deze tentoonstelling met objecten, foto's en krantendocumentatie, stond de film die Augustijnen heeft gemaakt over een beladen aspect van het koloniaal verleden, de moord op Patrice Lumumba in 1961 in Belgisch Kongo. In dit filmische essay geeft de kunstenaar een eigenzinnige kijk op de Belgische koloniale geschiedenis, een historisch tijdperk dat recent in Nederland veel aandacht kreeg naar aanleiding van het boek *Congo. Een geschiedenis* van Librisprijswinnaar David van Reybrouck. De vragen die Augustijnen stelt reiken echter verder dan deze nationale gebeurtenissen. Hoe gaat een

land of een individu om met een koloniaal verleden en hoe verwerkt een natie berokkend leed, twijfelachtig politiek handelen, of een moreel failliet.

Het project *Spectres* is tot stand gekomen door steun van de Appel arts centre en Marres Centrum voor Contemporaine Cultuur (Maastricht). In 2011 is *Spectres* in verschillende vormen getoond in Wiels (Brussel), K9000 Kunst Halle Sankt Gallen en Kunsthalle Bern.

<http://www.deappel.nl/exhibitions/e/744/>

Naast het reguliere programma – de tentoonstellingen, de performances en publicaties – biedt de Appel arts centre ook een keur aan nevenevenementen aan die uiteenlopen van mini-tentoonstellingen en screenings tot discursieve events. In 2011 werden rondleidingen, de *Zondagsschool*, performances, lezingen, conferenties, events en workshops georganiseerd.

4555 bezoekers

RONDLEIDING EN ZONDAGSSCHOOL

In het kader van tentoonstellingen organiseert de Appel arts centre gratis rondleidingen en wordt elke tentoonstelling afgesloten met een *Zondagsschool* waarbij één werk door een externe expert onder de loep wordt genomen.

Rondleidingen werden door Ann Demeester gegeven op 6 februari tijdens de tentoonstelling van Valérie Mannaerts, op 27 april en op 8 mei tijdens de Mika Rottenberg tentoonstelling en op 11 september en 2 oktober tijdens *Iedereen kan alles!? Genie zonder talent*.

Op de *Zondagsschool* van 27 februari besprak curator/editor Monika Scwczyk één werk van Valérie Mannaerts. En op 8 mei werd het recente videowerk *Squeeze* van Mika Rottenberg door Ann Demeester aan een analyse onderworpen. Het werk *Hollands Kabinet* van Sara van der Heide werd door Femke Diercks (junior conservator kunstnijverheid Rijksmuseum) in het kader van

Fluiten in het Donker op de *Zondagsschool* van 15 juni besproken met een toelichting op de rijke traditie van dit specifieke Nederlandse meubelstuk. Jan Jaap Knol (die als directeur Fonds voor Cultuurparticipatie de ZomerExpo in het GEM ondersteunt) evalueerde de educatieve impact van de tentoonstelling *Iedereen kan alles!? Genie zonder talent* op de *Zondagsschool* van 2 oktober.

PERFORMANCES

In juni 2009 presenteerde Orla Barry haar performance *The Scavenger's Daughter*, een co-productie van de Appel arts centre, STUK kunstencentrum, Leuven en Tate Modern, Londen. Een reprise van deze performance werd op 7 en 8 mei opnieuw uitgevoerd in het Irish Museum of Modern Art. In 2011 produceerde de Appel arts centre in plaats van een performance een performatieve conferentie (als vervolg op *The Manifold Afterlives of Performances*, twee conferenties uit 2009 en 2010) waarin vanuit verschillende kanten - uiteenlopend van de maker tot het museum - over de problematiek van het conserveren en opnieuw uitvoeren van performances werd gedebatteerd. *A Little Less Conversation* werd een conferentie in de vorm van een performance.

Onderwerp van deze conferentie – geïnitieerd door ex-CPer Marie Frampier – was de betekenis van de ervaring van performances ná de meestal eenmalige uitvoering door middel van documentatie, restmaterialen of

eventueel een heropvoering. Met medewerking van Mathieu Copeland, Bojana Mladenovic, Lilo Nein, Dominique Gilliot, Richard Dedomenici en Marie Reinert, en in samenwerking met het Stedelijk Museum Amsterdam en Maison Descartes.

1 OKTOBER

LEZINGEN / CONFERENTIES

In 2011 deed de Appel arts centre aan kennisontwikkeling van hedendaagse kunst door middel van verschillende lezingen en openbare discussies rondom de tentoonstellingen en actuele kunstthema's.

In het kader van *Fluiten in het Donker* werd een openbare discussie gehouden met Geert Jan Jansen, erkend vervalser en Aernoud Bourdrez, auteursrecht advocaat.

18 JUNI

Tijdens *Iedereen kan alles!? Genie zonder talent* werden drie lezingen gegeven:

1 Erik Kessels, medeoprichter en creatief directeur van communicatiebureau Kessels Kramer gaf een lezing over branchevervaging in officiële kunst en niet als kunst bedoeld (foto)werk.

7 SEPTEMBER

2 De directeur van het Cobra Museum, Katja Weitering, gaf een lezing over populaire cultuur en de notie van amateur in de Cobrabeweging.

11 SEPTEMBER

3 Naar aanleiding van de publicatie *De waarde van de amateur* gaf auteur Jorinde Seijdel een uiteenzetting over amateurs versus professionals.

14 SEPTEMBER

In samenwerking met het Stedelijk Museum Amsterdam (coördinator publieksprogramma Hendrik Folkerts) werd een tweedaagse conferentie georganiseerd, *De Nieuwe Elite*. De politieke en sociale situatie in West-Europa en Scandinavië kende afgelopen jaren de opkomst van rechtse politieke partijen en nationalistische boventonen die het politieke debat en beleid toenemend beïnvloedden.

In Nederland zijn deze tendensen samengekomen in de totstandkoming van een conservatieve, rechtse regering met volledige steun van de Partij van de Vrijheid, een partij onder leiding van Geert Wilders. Wilders en anti-elitaristische vertegenwoordigers in de regering hanteren een populistisch vocabulaire om een politiek en beleid te verwoorden waarin de kunstwereld wordt aangemerkt als het toppunt van elitarisme, als de ivoren toren van waaruit de elite de problemen van onze hedendaagse maatschappij negeert dan wel stimuleert.

In deze conferentie werden de kernargumenten van dit anti-elitarisme opnieuw bekeken in specifieke relatie tot de positie van de kunsten. Advocaat Britta Böhrer, *Opzij* hoofdredacteur Margriet van der Linden, *Nexus* directeur Rob Riemen, NRC publicist Bas Heijne en UVA hoogleraar sociologie

Meindert Fennema droegen een substantiële visie aan die in publieksgesprekken bediscussieerd werd. Hoofdredacteur van *De Groene*, Xandra Schutte en architect-filosoof Godeon Bole, politicus Martijn Jonk (JVD) en kunstenaars als Erik van Lieshout, Laura van Dolron, alsook Jonas Staal, Dick Tuinder en Barbara Visser droegen vanuit hun oeuvre bij aan de problematisering van dit actuele thema.

9 - 10 SEPTEMBER

In 2011 werd een start gemaakt met een nieuwe lezingenreeks in navolging van *The Old Brand New: Facing Forward: Art & Theory from a Future Perspective*, een reeks lezingen en debatten in samenwerking met het Stedelijk Museum Amsterdam, de Universiteit van Amsterdam - ASCA, W 139, SMBA en *Metropolis M* waarin een mogelijk toekomstscenario van kunst en theorie aan de hand van een aantal thema's geschetst werd. De thema's die in december aan bod kwamen waren de *Future Tech* met Margriet Schavemaker (Hoofd Collectie en Onderzoek Stedelijk Museum Amsterdam), Amber Case (cyborg antropoloog) en filosoof Manuel DeLanda over de omstreden rol die de voortgaande ontwikkeling van technologie in onze maatschappij heeft.

7 DECEMBER

De tweede bijeenkomst *Future Image* ging over de bepalende rol die beelden in onze westerse cultuur spelen en die belangrijker lijken te zijn dan taal en woord.

Kunsthistoricus James Elkins en schrijver Jalal Toufic, gemodereerd door Monika Szweczyk en ingeleid door Moosje Goosen, bespraken hun visies op deze thematiek.

14 DECEMBER

EVENTS

In 2011 vonden in de Appel arts centre een aantal events plaats die zowel performatief als informerend waren.

A Life Changing Experience van Edwin Stolk was het resultaat van een workshop door Alicia Framis aan het Sandberg Instituut Amsterdam: de reconstructie van de lange rij bezoekers die bij de opening op 12 februari 2010 van de Appel arts centre Jongensschool stond te wachten. Een happening die de vermeende afstand tussen publiek en kunst ophief.

22 JANUARI

Talk op Art Amsterdam (Media Corner) met Ann Demeester, Olav Velthuis en Anna Tilroe. Bespreking van de voors en tegens van The Gallerist Programme (zie pagina 12).

15 MEI

Edits op Centraal Station, een tijdelijke expositie georganiseerd door de Gemeente Amsterdam en Stichting Museumnacht waar Nivard Thoes en Na Yan Jun 'Apple Polisher Sweatshop' presenteerden, een werk geïnspireerd op de huisstijl van de Appel arts centre (2006-2012), ontwerp door Will Holder.

23 MEI - 27 NOVEMBER

DNA Spray Demonstratie door SDNA tijdens de tentoonstelling *Fluiten in het Donker*: demonstratie van een beveiligingssysteem dat toegepast wordt in de Pijp Amsterdam, locatie: De Verdieping Wibautstraat.

13 MEI

Inspectie van het gebouw van de Appel arts centre en de werken van *Fluiten in het Donker* door een professionele beveiligingsbeambte.

5 JUNI

Treasure Hunt tijdens *Fluiten in het Donker*: de Appel arts centre Jongensschool en directe omgeving waren toneel van een avontuurlijke speurtocht naar een werk in de tentoonstelling.

19 JUNI

mr Motley presentatie van het nummer *En/En - Amateur en Professional* tijdens de tentoonstelling *Iedereen kan alles!? Genie zonder talent*: over de veronderstellingen van amateurisme en professionaliteit in de beeldende kunst.

28 SEPTEMBER

Revolutionairy Playground curated door collectief The Living Room(s). Het publiek kon door middel van spandoeken en het skypen met activisten, workshops met kunstenaars, participeren in het protest in het kader van de huidige wereldwijde bewustwording van de rol die kunst daarin kan spelen. Met historica Markha Valenta, kunstenaar Yuri Veerman, zanger en groeps-

trainer Yonathan Keren, band Les Croissants Terribles, art director Hugo Herrera Tobon en kunstenaar Rune Peitersen.

MUSEUMNACHT 5 NOVEMBER

DVD 4ART presentatie: 32 afleveringen van de eerste serie 4ART, een wekelijks televisieprogramma van de AVRO over beeldende kunst uit het seizoen 2009-2010. In elke aflevering staat het werk van een hedendaagse beeldende kunstenaar centraal.

Ann Demeester is één van de presentatoren naast Bart Rutten, Valentijn Bijvanck en Hans den Hartog Jager. Het programma wordt in 2012 voortgezet. Voor deze serie werkt de AVRO samen met het Fonds BKVB. De dvd werd gepresenteerd tijdens de uitreiking van de AICA oorkonde aan de AVRO.

2 DECEMBER

Spectres, programma van drie avonden in aansluiting op de tentoonstelling *Spectres* van Sven Augustijnen met discussies in aanwezigheid van kunstenaars Sven Augustijnen, alsook Vincent Meessen, Wendelien van Oldenborgh, Vincent Vulmsa, Sophie Berrebi (UvA), Esther Peeren (UvA), en curators Ann Demeester, Lisette Smits over de thematiek die in de tentoonstelling wordt opgeroepen: de erfenis van het kolonialisme.

31 JANUARI - 8 FEBRUARI 2012

WORKSHOPS

In 2011 voegde de Appel arts centre een nieuwe educatieve component aan haar

nevenprogrammering toe en organiseerde een aantal interactieve workshops waarin het publiek een intensieve ervaring met hedendaagse kunst kon opdoen.

Tijdens *Iedereen kan alles !?Genie zonder talent* werd een reeks teken- en schilder workshops gegeven door kunstenaar Yvonne Grootenboer. Onder de noemer *Iedereen kan tekenen, iedereen kan schilderen* organiseerde Grootenboer die tevens medewerker is bij de Appel arts centre, een teken- en schilderklas met het ambachtelijk schilderen van een naaktmodel, een vaardigheid die in de hedendaagse kunst in onbruik is geraakt.

1,8,15, 22 EN 29 SEPTEMBER

In samenwerking met de Stichting Discussiëren kun je leren¹ kregen leerlingen van de IVKO HAVO 4 in hun lesprogramma *De Battle van de Appel arts centre* onderricht over de waarde van hedendaagse kunst.

27 SEPTEMBER

¹ De stichting Discussiëren kun je leren – al bijna vijf jaar een begrip in Amsterdam – wil graag dat veel meer kinderen bekend raken met het discussiëren en heeft daarom docenttrainingen ontwikkeld en een lesprogramma dat de ontwikkeling van de mondelinge taalvaardigheid van leerlingen en burgerschapscompetenties stimuleert. Zie www.discussierenkunjeleren.nl.

De Appel arts centre heeft als kernactiviteit het presenteren van actuele beeldende kunst zonder collectievorming, maar zorgt ervoor dat deze activiteiten en aandachtsgebieden een vaste vorm krijgen in publicaties. Deze boeken leveren een bijdrage aan het internationale kunstdiscours en brengen hedendaagse kunsttheorie omtrent de tentoonstellingspraktijk en de huidige kunstproductie in kaart. Meestal worden deze boeken in samenwerking met andere culturele instellingen en uitgeverijen gepubliceerd, met uitzondering van de eigen periodieken *F.R.DAVID* en *The Shadowfiles*.

PERIODIEKEN

— *F.R.DAVID*, dat inmiddels een grote fanclub heeft, richt zich op de status van taal, schrijven en tekst in beeldende kunst. In 2011 verscheen het achtste nummer *Spin-Cycle* met een focus op commentaar.

— *The Shadowfiles* wil de onderstroom van (verborgen) ideeën en verlangens, gedachten en teksten die voor de Appel arts centre als informatiebron functioneren, toegankelijk maken. In 2011 verscheen het eerste nummer dat het project *Take the Money and Run* als uitgangspunt had, een schaduwproject van medewerkers van de Appel arts centre voor de benefietveiling ten bate van de financiering van het nieuwe pand.

KUNSTENAARSBOEKEN

— De Appel arts centre stelde met de kunste-

naars twee monografieën samen: Valérie Mannaerts *An Exhibition-Another Exhibition* en Mika Rottenberg *Dough Cheese Squeeze and Tropical Breeze Video Works 2003–2010*, behorend bij hun tentoonstellingen in 2011. Voor een optimale distributie werden deze kunstenaarsboeken bij internationale uitgevers als Sternberg Press (Berlijn, New York) en Gregory R. Miller and Co in New York uitgegeven. Deze boeken werden mede gepubliceerd door Extra City Antwerpen en de Nicole Klagsbrun Gallery in New York en de Appel arts centre.

CO-PUBLICATIES

— De Appel arts centre was medeuitgever van *The Encyclopedia of Fictional Artists*, een heruitgave van het legendarische, uitverkochte boek van Koen Brams met een additionele geupdate versie door Krist Gruijthuijsen in samenwerking met Kunstverein Amsterdam en uitgever JRP Ringier Kunstverlag Zürich.

— De Appel arts centre ondersteunde de totstandkoming van *Conversation Pieces*, een co-publicatie samen met If I Can't Dance en Revolver Publishing.

Publicaties van het Curatorial Programme: De deelnemers van de Curatorial Programmes 2011 en 2009 brachten in 2011 publicaties (*Fluiten in het Donker* en *Index*) uit die hun tentoonstelling documenteerden maar ook actuele achtergrondinformatie gaven over de uitgangspunten van hun onderwerp.

HERDRUK

De grote vraag naar *Curating Subjects*, een anthologie van essays over de praktijk van het tentoonstellingen maken, leidde tot een herdruk in samenwerking met Open Editions in Londen.

WEBSHOP

Voor een verbetering van de boekenverkoop via internet werd bij de nieuwe website van de Appel arts centre die in 2011 in de lucht ging, een webshop gerealiseerd.

BOEKENBEURZEN

Ter promotie van de publicaties werd in 2011 deelgenomen aan de volgende boekenbeurzen: de *Sunday Book Fair*, in het Stedelijk Museum Amsterdam met een presentatie door Edna van Duyn van recente publicaties van de Appel arts centre **13 MAART** en de *Amsterdam Art Book Fair* in de Brakke Grond, Amsterdam.

14 - 15 MEI

BOEKPRESENTATIES

De Appel arts centre organiseerde in 2011 verschillende boekpresentaties:

— *New Year New Books* waarin Edna van Duyn het eerste nummer van *The Shadowfiles* introduceerde en Suzanne Oxenaar, Alexander Mayhew en Silvia Rottenberg vertelden over hun aankoop op de benefietveiling. Grafisch ontwerper Marius Hofstede trad op als DJ Marius & Renkas.

14 JANUARI

— *Book Tour* presentatie van: *The Encyclopedia of Fictional Artists* in Hotel Ambassade Amsterdam i.s.m. Kunstverein Amsterdam.

— *An Exhibition-Another Exhibition*, kunstenaarsboek/monografie van Valérie Mannaerts met een driegesprek tussen Anselm Franke (curator Extra City), Ann Demeester en Valérie Mannaerts.

6 FEBRUARI

— *On Commentary* boekpresentaties van *Dough Cheese Squeeze and Tropical Breeze Video Works 2003–2010* van Mika Rottenberg die geïnterviewd werd door kunstcritici Dieuwertje Mertens van *Het Parool* en Lucette ter Borg van *NRC Handelsblad*. *F.R.DAVID Spin Cycle* werd becommentarieerd door de samenstellers Will Holder en Mike Sperlinger. Mika Rottenberg signeerde en het publiek werd geattendeerd op het nieuwe boek *Index*, en op de herdruk van *Curating Subjects*.

27 APRIL

— *Conversation Pieces* in samenwerking met If I Can't Dance, met een filmselectie door Cinenova en een inleiding door Karolin Meunier.

1 OKTOBER

— *Fluiten in het Donker* dat de gelijknamige tentoonstelling begeleidde werd aan het eind van de tentoonstelling door samenstellers en deelnemers van het Curatorial Programme bediscussieerd.

2 OKTOBER

Sinds 1994 voert de Appel arts centre een opleiding tot tentoonstellingsmaker, het Curatorial Programme. Dit programma richt zich in eerste instantie op kunstprofessionals die hun vakken willen aanscherpen en hun expertise uitbreiden. Het accent ligt op talentontwikkeling en kennisoverdracht.

Om de kloof tussen kunstgeschiedenisstudie en de tentoonstellingspraktijk te overbruggen zijn er sessies met experts en bezoeken aan internationaal belangrijke tentoonstellingen en curators.

Het curriculum van 2010/11 bestond, naast de seminars van tutoren en gastdocenten, uit een aantal samenwerkingsprojecten met SKOR, het Stedelijk Museum Amsterdam en de UvA. Een drieweek lange onderzoeksreis voerde naar Zuid-Korea, Taiwan en China met bezoeken aan onder meer de Gwangju en Busan Biennale, de World Expo, ArtHub Asia (Shanghai) en de Taipei Biennale.

De deelnemers van het Curatorial Programme 2010/2011 waren Marie Frampier (*1985, France), Natasha Ginwala (*1985, Pune, India), Jacob Korczynski (*1979, Canada), Javier Villa (*1978, Argentina), Rieke Vos (*1981, Netherlands), en Vivian Ziherl (*1982, Australia). Zij voltooiden hun programma met de tentoonstelling getiteld *Fluiten in het Donker*, waarvoor de bankrun, die leidde tot het faliet van het Scheringa-concern, als inspiratie diende. De tentoon-

stelling werd samengesteld rondom het idee van paranoia, waarbij ook getracht werd door middel van het tentoonstellingsontwerp gevoelens van beklemming en onzekerheid op te roepen. De tentoonstelling ging vergezeld van een gelijknamige publicatie, geschreven vanuit het perspectief van de fictieve paranoïde curator en een activiteiten-programma (zie ook bij nevenactiviteiten).

Fluiten in het Donker werd ondersteund door SKOR | Stichting Kunst en Openbare Ruimte, in het kader van de institutionele alliantie tussen SKOR en de Appel arts centre en werd mede mogelijk gemaakt door het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK).

In 2011 werd het tutorial team van het Curatorial Programme, bestaande uit Liesbeth Bik (kunstenaar), Ann Demeester (directeur de Appel arts centre en hoofd van het Curatorial Programme), Charles Esche (directeur Van Abbemuseum), Elena Filipovic (associate curator Wiels), Annie Fletcher (curator Van Abbemuseum), Henk Slager (filosoof en schrijver), Lisette Smits (curator Marres), en Jan Verwoert (schrijver), uitgebreid met Floris Alkemade, als architect verbonden aan OMA. Met hem werden de ruimtelijke aspecten van het tentoonstellingen maken als onderdeel toegevoegd aan het programma.

De jury voor de deelnemers 2011/2012 bestond uit Liesbeth Bik, Hendrik Driessen,

Fulya Erdemci, Manray Hsu, Sofia Hernandez Chong Cuy, Alex Farquharson, Claire Bishop, Ann Demeester, Hendrik Folkerts en Nathalie Hartjes.

30 & 31 MAART

Naast het Curatorial Programme biedt de Appel vanaf 2012 een tweede praktijkgericht programma aan. Het Gallerist Programme richt zich op kunstprofessionals die zich in het commerciële segment van de kunstwereld willen bekwamen.

De Appel arts centre organiseerde in 2011 een korte intensieve workshop als prelude op dit Gallerist Programme. Aan deze workshop deden 28 deelnemers mee, uit Nederland en ver daarbuiten, van Vancouver tot Tel Aviv. Naast lezingen, interviews waren er praktische opdrachten die geleid werden door gastsprekers als Jennifer Flay (Director FIAC), Suhail Malik & Andrea Phillips (Goldsmiths, University of London), Francesco Manacorda (Director Artissima), Richard Flood (Director of Special Projects and Curator at Large), Olav Velthuis (Economic sociologist) en Jonas Zakaitis (Tulip&Roses, Brussel).

Deze workshop werd georganiseerd in samenwerking met The Fair Gallery (gb agency, Parijs; Hollybush Gardens, Londen; Jan Mot Brussel en Raster Warschau).

28 & 29 NOVEMBER

BIBLIOTHEEK, ARCHIEF & KUNSTCOLLECTIE

Sinds 1975 verzamelt de Appel arts centre publicaties die door publiek, organisatie en de deelnemers van het Curatorial Programme voor research en referentie gebruikt worden.

De collectie van de bibliotheek bestaat uit tentoonstellingscatalogi en monografieën van kunstenaars in relatie tot de programmering en research. Daarnaast is vakliteratuur over de geschiedenis en de theorie van het tentoonstelling maken verzameld, speciale boeken in verband met activiteiten en twintig verschillende tijdschriften. Een archief van de Appel arts centre activiteiten wordt bijgehouden.

Incidenteel zijn kunstwerken door giften van kunstenaars aan de collectie toegevoegd, zodat ongemerkt een kunstverzameling is ontstaan. Ook zijn er ‘overblijfselen’ van performances bewaard die door anciënniteit de status van een kunstwerk hebben gekregen.

Het archief geeft inzicht in de verschillende werkwijzen en visies van de drie opeenvolgende directeuren van de Appel arts centre, Wies Smals (1974-1983), Saskia Bos (1984-2005) en Ann Demeester (2006-heden).

In 2011 is de collectie handgeschreven brieven, ansichten en uitnodigingen die James Lee Byars in 1975 en 1981 naar de Appel arts centre stuurde in langdurige bruikleen aan het Museum Boijmans Van Beuningen gegeven.

De audiocollectie die bestaat uit interviews, gesprekken, radio-opnames en geluidswerken is gedigitaliseerd (door geluidstechnicus Joao van Zelst) en komt binnenkort op de website van de Appel arts centre.

ALLIANTIES

13

In 2011 werden de samenwerkingsverbanden met SKOR en UvA gecontinueerd en startte een intensieve samenwerking met het Stedelijk Museum Amsterdam, met als resultaten onder meer de conferentie *De Nieuwe Elite* en een lezingenserie *Facing Forward*.

Sinds het Curatorial Programme 2009/2010 hebben de Appel arts centre en SKOR een productief samenwerkingsverband opgezet die bestaat uit het volgende:

— organisatie door SKOR van diverse workshops over kunst in de openbare ruimte voor de CP deelnemers

— steun van de SKOR curatoren aan de CP participanten tijdens de ontwikkeling van hun eindproject

— een financiële bijdrage van SKOR aan het budget van het CP eindproject

— de mogelijkheid voor één van de CP ex-participanten om een jaar lang als assistent-curator bij SKOR te werken na het voltooiën van het programma. In 2011 werd Rieke Vos geselecteerd.

In het academische jaar 2010/2011 werd het samenwerkingsverband tussen de Appel arts centre en de UvA, ten aanzien van de werkgroepsessies over curating tijdens *Doing Modern and Contemporary Art* verlengd.

In 2009 werd Ann Demeester door Sophie Berrebi uitgenodigd om te participeren in het vak *Doing Modern and Contemporary Art*, dat in de Master opleiding Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam wordt aangeboden. Tijdens een serie werkgroepen worden de studenten ingeleid in diverse praktijken in het veld van hedendaagse kunst, zoals kunstkritiek, de kunstmarkt, kunstproductie en het curatorschap. Het laatstgenoemde onderdeel bestaat uit vier sessies, die geleid en mogelijk gemaakt worden door (leden en CP participanten van) de Appel arts centre. Een nieuwe alliantie ontstond in 2011 met het Stedelijk Museum en ook W139, UvA – ASCA, *Metropolis M* en SMBA in de lezingen- en debatserie *Facing Forward: Art & Theory from a Future Perspective*, die uitmondde in een publicatie waarin een mogelijk toekomstscenario van kunst en theorie aan de hand van een aantal thema's geschetst wordt.

Buitenlandse partners waren Museum M Leuven, Nicole Klagsbrun Gallery New York, Gregory R. Miller and Co New York in verband met Mika Rottenberg; Wiels Brussel i.v.m. Sven Augustijnen; Extra City Antwerpen en Sternberg Press i.v.m. Valérie Mannaerts; en Open Editions i.v.m. de publicatie *Curating Subjects*.

DIRECTIE

Ann Demeester
Directeur

Renée Jongejan
Zakelijk Leider

PRODUCTIE

Tony Hofman
Productieleider

Mirjam ten Have
Assistent Productieleider

Tessa Huing
Imara Limon
Marije Westerveen
Stagiaires

PUBLICATIES

Edna van Duyn
Redacteur Publicaties

Marina Fränkel
Medewerker Distributie (FI)

BIBLIOTHEEK, ARCHIEF & KUNSTCOLLECTIE

Nell Donkers
Beheerder Bibliotheek, Archief
& Kunstcollectie (FI)

Rutger Bosman
Jan van Geem
Robin Kouwenhoven

Mardou ten Napel
Joao van Zelst
Vrijwilligers

CURATORIAL PROGRAMME

Hendrik Folkerts
Coördinator Curatorial Programme
(U.D. 1 okt)

Nathalie Hartjes
Coördinator Curatorial Programme

Nathalie Hartjes
Coördinator Gallerist Programme
(I.D. 1 aug)

Moosje Goosen
Coördinator Curatorial Programme
(I.D. 1 okt)

Marie Mart Roijackers
Stagiaire

MARKETING & PUBLICITEIT

Nina Mulder
Coördinator Marketing & Publiciteit
(U.D. 1 mei)

Jimme de Jong
Coördinator Marketing & Publiciteit
(I.D. 20 sept)

Gerbrand Korevaar
Tekstschrijver

Samga Nguyen
Coördinator Marketing & Publiciteit
A.I. en Coördinator Speciale Projecten
(mei-december 2011)

OFFICEMANAGEMENT

Yvonne Grootenboer
Officemanager / Secretaresse
(U.D. in deze functie 1 maart)

Lara Hillebrants
Officemanager/Secretaresse

FINANCIËN

Patrick Landsaat
Boekhouder (FI)

TECHNIEK

Marc Oosting
Medewerker Opbouw
Tentoonstellingen (FI)

Sjoerd Tim
Medewerker Opbouw
Tentoonstellingen (FI)

Beheer de Appel arts centre
Jongensschool

Anna Andersson
Medewerker Beheer & Receptie

Yvonne Grootenboer
Medewerker Beheer & Receptie
(I.D. in deze functie 1 maart)

Justin Gosker
Jacqueline Wippo
Else Siemerink
Lise van Zaalen
Ellen van den Berg
Elisabeth Leersen
Payrolling

BESTUUR

Alexandra van Huffelen
Voorzitter

Tati Freeke-Suwarganda
Penningmeester

Madeleine de Cock-Buning
Hendrik Driessen
Suzanne Oxenaar

I.D. in dienst U.D. uit dienst FI freelance

2011 Was a year of transition for de Appel arts centre. In 2010 the Appel Boys' School on the Eerste Jacob van Campenstraat became the temporary location for exhibitions and activities until de Appel arts centre located itself permanently at the Prins Hendrikkade 142.

In 2011 a varied and exciting programme of activities and exhibitions was launched. De Appel arts centre presented 64 projects, including six exhibitions, of contemporary, engaging and investigative visual art. The programme chimes well with the realities of contemporary society as well as the desired aesthetic experience – in which form was as important as content. The exhibition of Mika Rottenberg with its exuberant language of forms, in which films described her views on production processes and female characters, and Sven Augustijnen's journalistic documentary about the Belgian Congo, *Spectres*, were two comprehensive solo presentations.

Alongside them was the enthusiastically received exhibition *Iedereen kan alles!?* *Genie*

zonder talent (Anyone can do anything!?) *Genius without Talent*), which was a group exhibition presenting work by, among others, the Cobra group, as well as that of amateurs and less well-known young artists, in which the current debate in society about the line between amateurism and professionalism was a central theme.

An intensive workshop to review the new Gallerist Programme demonstrated that in doing so de Appel arts centre was meeting a new demand. In 2011 de Appel arts centre and its director Ann Demeester played a prominent role in the public debate around the arts in the current political and economic climate, thanks to its strong media presence, as well as through nationwide initiatives and action surrounding government cuts.

In addition, a lot of behind the scenes work went into the renovation and decoration of the historical building on the Prins Hendrikkade, as well as into the launch of a new website, house style and marketing programme.

Vertaling Tony Langham